

Bornholm 2009

I weekenden 14 – 16. august var vi inviteret til Bornholm af MC-rejseholdet fra Kina-turen i april 2005. De har hvert år samledes forskellige steder i Danmark. Gösta og Annette stod for arrangementet på Bornholm. Karin og jeg drog af sted fredag aften, og kom i så god tid til Ystad, at vi spiste aftensmad på byens torv.

Og så kørte vi ombord på færgen Villum Clausen: (Leveret:2000) - Hurtigfærge (katamaran) - Kapacitet ca. 215 personbiler og 1055 passagerer, krav om siddepladser til alle. Topfart 48 knob / 89 km i timen. Optaget i Guinness Rekordbog for sin topfart og for længste tilbagelagte distance på 24 timer ved sejlsadsen fra værftet Austal Ships i Australien til Danmark.

Og hvem var Villum Clausen? han var svoger til Jens Pedersen Kofod, og det var Villum Clausen, der skød den svenske kommandant Johan Printzensköld, da denne søgte at undslippe arrestation.

Villum Clausen Kelou, Født 1630 i Rønne, Bornholm. Død 1679 i Rønne, Bornholm. Villum Clausen var kræmmer. Søn af: Claus Villumssen(1610-16??) og Karen ?datter (1615-16??). Villum Clausen var en af de bornholmske frihedskæmpere der i 1658 stod i spidsen for det bornholmske oprør mod det svenske styre efter Roskildefreden samme år. Villum var også manden der skød og dræbte den svenske lens- og slotsfoged over Bornholm, Johan Printzensköld i Storegade i Rønne, angiveligt med en pistol ladet med en sølvknap. I Storegade, ud for Bornholms Gymnasium, findes Printzensköldstenene, det sted Printzensköld formodes at være omkommet. Tæt ved lå i sin tid Villum Clausens købmandsgård. Gennem historien er flere personer, primært relateret til Sverige, dræbt med sølvknapper, men mange mener dog at disse hændelser er sammenblandet med myter om hekse der kun kunne dræbes på denne måde. Det er derfor tvivlsomt hvad den egentlige ammunition i pistolen var.

Rønnes råd valgte i 1668 Villum Clausen til kærner, men han blev afsat fra posten tre år efter, fordi han ikke ville indlevere regnskaberne. I 1677 straffedes han for dette med store bøder, men om han afsonede sin straf er uvist. De andre 3 fremstående frihedskæmpere i denne tid var: Peder Olsen, Poul Anker og hans svoger, Jens Pedersen Kofod.

Ved ankomsten til Rønne blev vi modtaget af Pia, som viste os vej til Galløkkens Campingplads og Gösta's hus på Frödingvej. Her var der hyggestemning i teltet i haven. Gösta bor i et af "svenskehusene". De 250 huse var en gave til Bornholm efter 2. verdenskrig. Rønne og Nexø blev

bombet af russerne, fordi den tyske kommandant ikke ville overgive sig til russerne. Over 300 huse blev helt ødelagt.

SVENSKEHUSENE

Arkitektur Rønnes svenskehuse består af 2 typer. En med 1 1/2-etage, der kaldes villatypen og en med 1 etage, der kaldes bungalowtypen. Fælles for bebyggelsesplanerne er de fritliggende huse, der ofte er drejet for at få de bedste lys og solforhold. På klods hold er svenskehuse med deres materialevalg umiddelbart forskellige fra Rønnes bygningskultur. Går man imidlertid et skalatrin op fra det enkelte hus til byområdet, er der i svenskehuses farve valg og formsprog mange fælles træk med Rønnes historiske gamle bygninger.

Områderne med svenskehuse ved Lærkevej, Sveasvej, Malmøvej, Pæretræsdalen og Bellmansvej har som fælles træk en høj arkitektonisk kvalitet. Udnyttelsen af de 2 hustyper giver en fin variation og i samspillet mellem de skråtstillede huskropper og vejens buede forløb skabes overbevisende bymæssige rum. Men ikke nok med det. Det enkelte hus er med sin tydelige markering af soklen, 1 på 2 bræddebeklædningen, de spinkle vinduessprosser, de beskyttende skodder, indgangspartiet og tegltaget med den karakterfulde skorsten værd at værne om. Det er prisværdigt at det er lykkedes Rønne Kommune i mere end 50 år at fastholde det oprindelige udtryk intakt.

Af de 5 svenskehusområder er Lærkevej noget særligt. Tidligt om morgenen i august står Lærkevej s malede gule træfacader og de røde tegltag lysende i Østsolen. De 1 1/2etager høje bygningskropper med gavlene disciplineret på linie mod vejen danner et smukt gaderum. Mellem husene på den Østvendte langside finder man indgangspartiets fine klinkebeklædte trappe med det elegante værn og kasketskyggen, der beskytter mod regnen. Bag husene er der velholdte haver med små skure og gamle frugttræer. Ved de to sideveje Birkevej og Fyrrevej ændrer bebyggelsen karakter. Her er der kig til 1 etage høje røde malede bungalows. Det er en variation, der på grund af sin enkelhed virker stærkt.

Med sin homogenitet, velplejethed og overlegent rumligt arkitektoniske udnyttelse af bygningskroppene etableres ved Lærkevej en sympatisk stemning, hvor lys og luft blandes med troen på fremtiden.

I det historiske Rønne medførte ødelæggelserne en mulighed for en regulering af de gamle gadeforløb. Et fornemt eksempel på en karreregulering og de såkaldte bombehuse, der blev til med hjælp fra akademisk arkitektforening kan ses i karreen, der afgrænses af Rolighedsgade og Smedegade. De skarpt skårne bygningskropper med de tjærede sokler, de hvidmalede vinduer og sålbænkene af skifer, murværkets krydsforbandt med det gennemgående rulleskifte over vinduerne, de små kviste og det store tegltag er af en arkitektonisk kvalitet, der er bevaringsværdig.

Vi boede på Galløkkens Campingplads i Rønnes sydlige udkant, og vi delte en hytte med Finn og Merete, som engang har vandret Bornholm rundt på 3 dage. Der var fælles morgenmad i et fælleshus. Og vi mødte tilfældigt Linda og Kim fra Roskilde, som var på MC-ferie på Bornholm. Hytten var nyrenoveret og fint indrettet med 2 værelser, bad, køkkenafdeling, TV og en lille terrasse. Der var fælles badeafdeling og gode

legepladser til børn. Stranden lå tæt ved campingpladsen.

Lørdag drog vi på udflugt, og vi skulle først se en stor granitbrydning. Stenene var bl.a. brugt til fundamenter til Storebæltsbroen. Derefter kørte vi nordpå via Sorthat og Muleby til Vang, hvor vi skulle af en mindre snoet vej til Hammershus. Pga. et stort hølæs havde vi tabt motorcyklerne af syne. Men vi besøgte Hammershus Fyr, og mødtes med resten af gruppen på Nordbornholms Røgeri i Sandvig-Allinge. Her spiste vi en dejlig frokost.

Hammershus er en ruin af en middelalderborg på Bornholms klippekude ud til kysten syd for Hammerknuden på Bornholms nordvesthjørne. Den menes grundlagt omkring 1255 af ærkebiskoppen Jakob Erlandsen. Rimeligvis har der forud ligget en tilflugtsborg, idet der er bevaret et lille stykke jordvold, og klippen er oplagt til en borg. Jakob Erlandsen skrev, at han blot udbyggede en eksisterende borg, da kongen klagede over, at han brød forbudet imod at bygge nye borge.

I 1265 blev borgen erobret af Erik Glipping, men blev givet tilbage til ærkebiskoppen i 1276, så den under de efterfølgende ærkebiskopper Jens Grand og Esger Juul kunne spille en vigtig rolle i magtspillet mellem konge og kirke. Erik 6. Menved var utilfreds med, at fredløse kunne søge ly på borgen, og i 1319 lykkedes det marsken Ludvig Albertsen Eberstein at indtage borgen. Eberstein var først kongens høvedsmand på borgen, men da den i 1321 blev givet tilbage til ærkebiskoppen af Christoffer 2., var han borgherre for ærkebispesædet i Lund. I 1324 - 1325 forsvarede han borgen mod angreb og belejring af rigsmarsk Peder Vendelbo. Efter 16 måneders belejring overgav Eberstein sig, og kong Valdemar Atterdag overtog herredømmet over borgen, men gav den kort efter tilbage til ærkebispesædet, der beholdt borgen indtil 1522, da Christian 2. gjorde krav på Hammershus og efterfølgende satte biskoppen fra Odense, Jens Andersen Beldenak, i varetægt på borgen.

I 1522 blev Hammershus erobret af lübeckerne. De istandsatte borgen og benyttede den i de år, de fra 1526 havde Bornholm i pant. Fra 1576 var Hammershus atter på den danske konges hænder. Den fik lov at forfalde og betragtedes efterhånden som utidssvarende som fæstningsværk. I 1645 blev borgen erobret af general Wallenstein. Ved Roskildefreden i 1658 fik svenskerne også Bornholm, og de indsatte Johan Printzenskiöld som guvernør. Bornholmske oprørere ledet af Jens Pedersen Koføed slog ham ihjel i Rønne og erobrede dagen efter borgen. Herefter tilbød de øen til den danske konge.

Efterhånden mistede Hammershus sin betydning som fæstning. Den blev anvendt som statsfængsel for bl.a. Corfitz Ulfeldt og Leonora Christina Ulfeldt, der blev indsat i 1660. Efter deres flugt fra Manteltårnet og efterfølgende tilfangetagelse blev de placeret i slotskapellet, men senere igen indsat i Manteltårnet - på hver sin etage. I 1743 blev Hammershus rømmet og derefter anvendt som stenbrud. I 1822 blev borgen - ruinen heraf - fredet. Hammershus er anlagt på en 74 meter høj klippe og fylder med sine forborge et areal på henved 35.000 kvadratmeter. Ringmurene har en længde på omkring 750 meter. Mod havet er der stejle klipper og til de andre sider vanskeligt passabelt, klippefyldt terræn.

Om eftermiddagen kørte Karin og jeg på tur. Vi kørte langs øens nordside, og besøgte Døndalen, med Danmarks største vandfald – men der var ikke meget vand i åen – og Bornholms Museum, som var bygget i moderne stil og havde billeder med bornholmsk tilknytning bl.a. af Zahrtmann, Oluf Høst og Holger Drachman.

Vi kørte ned og så den smukke maleriske by Gudhjem, og fortsatte til Østerlars, hvor vi drak kaffe i Fru Petersens Café. Derfra gik turen til Svaneke, hvor vi købte øl i Bryggeriet og chokolade; begge dele brugte vi

til præmier til en lille gættekonkurrence, som vi underholdt med til aftenens fest. På turen hjem til Rønne var vi også igennem Nexø, hvor vi så forfatteren Martin Andersens Nexø's lille hus. Åkirkeby virkede lidt kedelig. Lørdag aften gik med hygge, og Gösta serverede en kæmpe skinkesteg med dejlig salat.

Peder Henrik Christian (Kristian) Zahrtmann (31. marts 1843 i Rønne - 22. juni 1917 på Frederiksberg) var maler og uddannet på Kunstakademiet i København 1864 - 1868. Zahrtmann var en af initiativtagerne til Kunsternes Studieskole, senere kaldt Zahrtmanns skole, han kom til at præge flere generationer i dansk malerkunst. Han holdt til om sommeren i den lille italienske bjerglandsby Civita d'Antino, sammen med flere kollegaer, bl.a. Joakim Skovgaard.

Efter at have gennemgået Rønne Realskole blev han sendt til Sorø Akademi; 1862 blev han student og tog året efter anden eksamen. I disse år boede han hos en familie, hvor datteren var maler, og det var vistnok derved, han fik lyst til at forsøge sig som kunstner. I vinteren 1863—64 tegnede han på teknisk Institut og fik samtidig privatundervisning af Wenzel Ulrik Törnøe; derefter kom han ind på Kunstakademiet, arbejdede der først under A. Kittendorff, og malede efter under Wilhelm Marstrand og tegnede om aftenen hos Frederik Vermehren. Efter i 1868 at have fået afgangsbrev udstillede han det følgende år En Konfirmandinde på Bornholm, et noget sortladent billede, der imidlertid ved sit stærke præg af følelsens ægthed og finhed indeholdt store løfter. Nogen tid efter trådte han i venskabsforhold til de to omtrent jævnaldrende malere Otto Haslund og Pietro Krohn (den senere direktør for Kunstindustrimuseet), malede i deres fællesatelier og modtog af dem begge en frugtbringende vejledning på teknikens områder, uden at hans syn på naturen eller hans kunstneriske personlighed påvirkedes udefra.

Om hans stærke ejendommelighed og det at han var meget optaget af Christian 4.s datter, Leonora Christina, vidnede det første af hans Leonora Christina-billeder Slotsfogden skæmter med Kvinderne i den nylig fængslede Kongedatters Kammer på Blaataarn fra 1871, der efter at have indbragt ham den neuhausenske præmie blev solgt til Kunstforeningen, og som senere fulgtes af en hel række (ca. 20) betydelige værker over motiver fra Leonora Christina dramatiske liv bygget på hendes selvbiografi Jammers Minde, som model for billederne sad ofte hans mor.^[1] Hvor mangesidig en kunstner end Zahrtmann senere har vist sig at være, er det dog blandt disse arbejder, man fornemmelig finder dem, der har fastslået hans ry som en af sin tids mest fremragende mestre. Fra sin ungdom havde han følt varmt for Leonora Christina; nu blev han både hendes forerhævede og hendes hævner. I 1873 kom Leonora Christina forlader Fængselet, og stedse inderligere fordybede han sig nu i hendes personlighed og karakter, indtil det lykkedes ham at få fastslået et billede af hende, som tiderne ikke ville rokke eller ændre, så stort er det i opfattelsen, så ægte og vederhæftigt i udtryk og form. Blandt de mange andre til samme række hørende kunstværker kunne nævnes Leonora Christina i Fængselet (1875, Den Hirschsprungske Samling); hun ser, liggende på sit leje, rotterne æde af det brændende lys; Corfits Ulfeldt og Leonora Christina, Leonora Christina på Maribo Kloster (1883; Kunstmuseet), Leonora Christina undersøges af Sophie Amalies Tjenerinder (1888, Den Hirschsprungske Samling) og det grufuld gribende Dronning Sophie Amalies Død (1882, Kunstmuseet, nu på Den Hirschsprungske Samling). Men samtidig hermed dyrkede Zahrtmann emner fra de mest forskellige kredse. I 1873 udstillede han således kartonen til Job og hans Venner, der i 1887, efter at have indbragt ham den mindre guldmedalje, blev udført som maleri og indlemmet i Kunstmuseet, et af mesterens hovedværker, vældigt og gribende ved hovedfigurens mægtige lidenskab og udtrykket af hans uhyre smerte.

Civita d'Antino: Med Akademiets stipendium opholdt han sig 1875—78 i Italien, dels i Rom, dels i mindre byer, særlig Siena, Amalfi og Saracinesco. Som udbytte af denne hans første sydlandstur kan nævnes det smukke billede af En ung Præst, der knæler i Bøn, En Sabinerinde, der vugger sit Barn, Frugtbarersker fra Amalfi og Fem kloge og fem dårlige Jomfruer. Senere har han mange gange været på længere ophold i Italien, 1882 med Det ankerske Legat, også gjort et par rejser til Grækenland, og bestandig udfoldet en rig kunstnerisk virksomhed der. I en række af år har han på sine sydlandsture haft sit ophold i den lille italienske bjergby Civita d'Antino, hvor han er udnævnt til æresborger og har vundet stor indflydelse på de kommunale sager.

Idealisten: Foruden de omtalte værker har Zahrtmann dels ude, dels hjemme udfoldet en virksomhed så rastløs som få af vore andre kunstnere. Nævnes kan her fra 1873 Scene fra Christian VII' s Hof, hvor dronningen og Struensee spille skak, medens kongen, henslængt på en kanapé, driller papegøjen, det mægtige Aspasia ved sin Søns Buste, Det mystiske Bryllup mellem Biskoppen og Abbedissen af Pistoja, Nero (1903) samt de mange italienske folkelivsbilleder, gadepartier og landskaber. Ligesom Zahrtmann i sine behandlinger af historiske eller mere "ideale" emner viser sig som en psykolog af meget høj rang, forstår han også som få andre at lægge sin fortrolighed med den italienske Landalmues ydre færden og indre liv for dagen. Da han først begyndte at gøre sig bemærket, vakte han ofte forargelse ved sin Mangel på Skjønhedssans; nu er det lykkedes ham efterhånden at opdrage sit publikum til erkendelse af, at skønheden i kunsten ikke er noget en gang for alle vedtaget, men har sit udspring fra, hvad den ægte mester stærkest føler og elsker, når han mest er sig selv. I virkeligheden var Zahrtmann en af sin tids mest udprægede idealister; ikke mindst viser dette sig i hans ejendommelige farvesyn. I sin komposition forstår han på sjældnen vis at forene skønhed og naturlighed.

Zahrtmanns skole: Zahrtmann var en af den tids store pædagoger indenfor kunst sammen med Eckersberg og Aksel Jørgensen. Han prægede mange kunstnere selvom han ikke var ansat på Kunstakademiet. Netop i protest mod Kunstakademiet dannedes i 1880 Kunsternes Studieskole. I 1882 begyndte Frans Schwartz ledelsen af skolen efter henvendelse fra yngre elever, han fik hjælp af P.S. Krøyer og Tuxen, de 3 var inspireret af den franske malerstil fra deres rejser. I 1885 fortsatte Zahrtmann Schwartz' arbejde. Zahrtmann ændrede grundlaget for skolen fra fransk til italiensk og græsk. Sammen med eleverne besøgte kunstsamlinger i Europa. Zahrtmann mente man skulle finde sine egne veje i kunsten og ikke efterligne ham. Zahrtmann var i en årrække leder af malerskolen, et modspil til Akademiet, som forsøgte at nedlægge den frie malerskole, og som sådan har han haft stor betydning den tids kunst. Han var blandt stifterne af Den Frie Udstilling.

Homoseksuel? Kristian Zahrtmann havde kun to kvinder i sit liv: Leonora Christina og hans mor. Han blev aldrig gift. Han bliver af mange anset for at have været homoseksuel. Da Kristian Zahrtmann udstillede i 1914 Adam i Paradis (privat eje), blev det en skandale. Visse kritikere fandt, at han havde ladet hånt om al anstændighed ved at fremstille sin erotiske interesse for mandekroppen, og dette kun få år efter Den Store Sædelighedsaffære.

Søndag morgen var jeg oppe kl. 5.30, og gik udad vejen mod Arnager, men jeg nåede kun ud forbi Rønne Lufthavn, inden jeg vendte om. Men efter morgenmaden kørte Karin og jeg ud og så Arnager, som har en havn bygget langt ude i vandet med en mole ind til land; vi fortsatte til Dueodde, hvor vi gik ned til den flotte strand. Karin var ude og soppe i vandet. I Pedersker besøgte vi vinbonden Jesper Poulsen, og smagte hans rødvin, grappa og ribschampagne. Han dyrker 2.9 hektar med vin mest af druetypen Rondo. Han laver også whisky, som han sælger for 1500 kr.

flasken. Han var en meget snakkesalig og flink mand. Til frokost mødtes vi igen hos Gösta og spiste rester. Og så hjalp alle med at pakke sammen. Om eftermiddag kørte vi på lidt sightseeing i Rønne – der er mange smukke gamle gader med maleriske huse. Vi fik den berømte KrølleBølleBornholmeris på Store Torv. Og vi så det store stadion, som blev opført til et DGI-stævne – nu benyttes det stort set ikke. Og så gik turen hjem med Villum Clausen, og via de svenske veje. Øresundsbroen så fantastisk flot ud i aftensolen.

Sct. Nicolai Kirke / Sankt Nicolai Kirke / Rønne Kirke er sognekirke for Rønne Sogn. Med sin beliggenhed tæt ud mod havnen er kirken, trods byens efterhånden betydelige udstrækning, stadig en dominerende faktor i bybilledet. Kirken var i middelalderen indviet til de søfarendes helgen Sct. Nicolai. Rønnes første beskudte kirkehus er rejst omkring 1275. På dette tidspunkt var hovedkirken Knuds Kirke, og kirken i Rønne var kun et sommerkapel i lighed med Salomons kapel på Hammerknuden. Kun få meter af denne kirkes fundament er bevaret i kirkeskibets nordøstlige hjørne. Byens vækst afspejles i kirkens bygningshistorie. Omkring 1350 opførtes en ganske betydelig tilbygning mod vest, hvorved kirkens længde næsten blev fordoblet. Dele af kirkens nuværende nordmur stammer fra denne kirke. Den gotiske spidsbuede kvindedør fra denne tid er bevaret. Det gælder også et viekors. Under dette er der indmuret 63 sølvmonter, som stammer fra den tid kirken blev indviet. Fra denne tid stammer også kirkens døbefont som er tilvirket af kalksten i Gotland. Kirken blev ved middelalderens afslutning udvidet med et nyt femkantet kor, en stor grundsten i det nuværende kors nordmur er tilbage fra det oprindelige kor. Den gamle middelalderkirke fik lov til at blive stående urørt indtil 1797. Et tårn blev bygget til i kirkens vestre ende i 1550 og ombygget i 1699. Kirkens pladsproblemer blev klaret ved opførelse af pulpiturer og lægtere, hvortil børn og tjenestefolk henvistes. Det såkaldte pax'ske pulpitur er stadig bevaret. Det skyldes Michel Nielsen, en fattig Rønne dreng, som rejste til Pommern, hvor han tjent sig op på en herregård og efter herremandens død giftede sig med enken og overtog hendes afdøde mands gård og navn, Pax. Han skænkede i 1721 sit hjemsofns kirke et pulpitur, som oprindeligt blev anbragt overfor prædikestolen på nordmuren og optaget af byens fornemste borgere, hvis navnetræk stadig kan ses bag det sydlige pulpituers brystværn. Pulpituret og dets billeder fra Jesu lidelseshistorie har siden været anbragt forskellige steder, men dækker nu facaden sideskibenes to store pulpiturer. I 1797 blev den nuværende nordarm bygget og alteret var indtil 1915 flyttet hen til kirkens sydvæg. 1915-18 fandt så den store ombygning sted, hvorved kirken blev gjort to meter bredere og den søndre korsarm bygget til. Alt opførtes så nær den gamle stil som muligt. Det gælder også tårnet og tagrytteren. Den nuværende kirkebygning blev indviet den 26. maj 1918. I 1982-83 gennemgik kirken en større restaurering, hvorfra kirkens smukke gulv i paradiskakkegranit stammer.

Korets store lysekrone er lavet i Lübeck år 1620. Bornholm var i 50 år efter reformationen, 1536, bortforpagtet til Lübeck. Et intakt eksemplar af Christians III's bibel fra 1550 blev ved Rønne bys jubilæum i 1978 skænket til kirken af byens pengeinstitutter. Kirken har to kirkeskibe. Den store fregat Dannebrog inde i kirken stammer fra 1873. En mindre skibsmodel, Thetis blev skænket 1969. Det kan ses på repos'en op til det søndre pulpitur og bæres i procession ved kirkens årlige mindegudstjeneste for omkomne sømænd og fiskere. En del ældre inventar fra kirken, bl.a. pesttavlen fra 1600-tallet befinder sig på Rønne Museum. Kirken har tre klokker. Den mindste fra år 1300, støbt i Tyskland har indskriften: "O ærens konge Krist, kom med fred. Hjælp Gud". Den mellemste klokke, Mariaklokken, menes at være støbt til det Mariakapel, som købmand fra Greifswald lod bygge i 1434. Kapellet blev omdannet til latinskole i 1500-tallet. Klokken blev ved den lejlighed flyttet til sognekirken. Indskriften lyder: "Hil dig Maria, fuld af nåde, Herren er med dig. Sante Claus 1433". Den største klokke er blevet omstøbt i 1903, men stammer fra 1483 eller 1583. Kirkens første altertavle var et udskåret middelalderarbejde, hvor man blandt andet kunne se kirkens værnehelgen Sct. Nicolai. I 1797 blev denne altertavle erstattet af et maleri af himmelfarten, som nu hænger på sognemedhjælperens kontor. I 1885 anskaffedes det billede, som nu hænger ved siden af prædikestolen. Det er en kopi af et alterbillede af Carl Bloch (1834-90), som hænger i Hörup Kirke i Skåne. I 1991 fik kirken sit nuværende alterbillede. Det er malet af kunstneren Sven Havsteen-Mikkelsen, (1912-99), som virkede på Bornholm i trediveerne, og var åndeligt beslægtet og inspireret af kunstneren Oluf Høst (1884-1966). Dets motiv er Jesus stiller stormen på søen. Jesus står klædt i rødt i den båd, som disciplen, hvis søsyge konturer skimtes, helt har opgivet at styre. Jesus strækker sin hånd ud over det hav, som et øjeblik efter falder til ro. I billedets øverste højre felt ses sollyset, der atter bryder frem. Kunstneren Poul Høm (1905-1994) har i vid udstrækning sat sit præg på kirken og kirkegårdens kapel. Ved den restaurering, som blev afsluttet i 1983, var Poul Høm og hans hustru Lisbeth Munch-Petersen, farvekonsulenter og ansvarlige for staffing af prædikestol og alter. Parret har desuden stået for udsmykningen af kirkegårdens kapel fra 1927. I 1954 udsmykkede professor Kresten Iversen (1886-1955) korvinduene og vinduet ved prædikestolen med en genfortælling af lignelsen om sædemanden. Fra venstre mod højre ser man: 1. Vejen. 2. Tidslerne. 3. Klippen. 4. Muldjorden. 5. Sædmanden. Sct. Nicolai Kirke får sit første orgel som en gave i 1638 af brødrene Jeppe og Lars Hansen. Dette orgel er i brug til 1806. Det nuværende orgel stammer fra 1961 og er bygget af Th. Frobenius. Dette orgel udbygges i 1990 af Bruno Christensen og Søner, Terkelsbøl, Sønderjylland. Der tilføjes et nyt svelleværk. Orglet har nu 51 stemmer fordelt på 4 manualer og pedal. I 1999 eftertoneres orglet af Frobenius og Søner.

Bornholm præsenterede sig helt fantastisk i løbet af disse 2 dage – strålende vejr, smukke varierede landskaber, maleriske idylliske små byer, et stort udvalg af hyggelige spisesteder, et pragtfuldt feriested for børnefamilier og mennesker, som er interesseret i vandreture, cykling, naturen og historien. Karin og jeg var meget glade for turen, meget glade for Gösta og Annettes gæstfrihed og meget glade for at være sammen med de dejlige mennesker fra Kina-holdet. Vi takker Pia for hendes initiativ og energi til at hive lidt i os, når det behøves.

Et udvalg af Karins fotos fra Bornholm kan ses nedenfor:

